

AKAŠA - IZVOR VREMENA, PROSTORA I MATERIJE

Uvod

Osnovu ovog rada čine drevna vedska znanja, koja su na UNESCO listi svetske kulturne baštine kao kulturno dobro od izuzetnog značaja za čovečanstvo.

Vedski spisi su ogromna baština civilizacije, najstariji duhovni zapisi Indije i sveta i sadrže najviše znanje o Bogu i ljudima. Konkretno: *Ayur-Veda* → medicinski i farmakološki spisi; *Dhanur-Veda* → visoka vojna znanja; *Vyamaanika-shastra* → detaljne tehničke upute za gradnju letelica (vimana) sa crtežima i dijagramima; *Samsara-sutradhara* → opisi mogućih načina putovanja kroz prostor, vreme i razne denzitete; *Artha-shastra* → pretežno politička ekonomija...

Za hiduse su Vede duhovna istina koju su rišiji primili meditacijom direktno od Boga (*DEV VANI* – Božji glas) i prenosili ih usmenim putem, s kolena na koleno.

Golema vedska baština je po prvi puta bila zapisana u Indiji pre više od 5000 godina zahvaljujući drevnom mudracu – svecu *Shrili Vyasadevi*. Inače, smatra se da je starost Veda "od samog početka univerzuma", a da su na Zemlji već više od 20 hiljada godina. Neke procene idu i do 33000 godina. Pretpostavlja se da su Arijevcima kada su se premeštali iz prvobitne domovine u blizini arktičkog područja u Indiju poneli sa sobom većinu tih ranijih zapisa (Indus script, Brahmi script ...). Oni su se kasnije preneli na sanskrit – jezik nastao preuređenjem i usavršavanjem originalnoga vedskog jezika Arijevaca. Reč sanskrit doslovno znači pročišćen ili preuređen.

Naš problem je što vedska znanja koriste HOLISTIČKE slike i definicije kompaktnih, složenih ideja i principa. Sanskrit ima neverovatno bogatstvo reči i sinonima. Naime, jedna pojava najčešće može da se opiše sa dvadesetak različitih reči, a svaka od njih ima svoje fine nijanse značenja. Na primer ima više od 70 reči za vodu, reč slon npr. ima neverovatnih 100 sinonima, a svaki od njih ima specifično značenje. Shodno tome, i pored obraćanja pažnje na te nijanse i bogatstvo izraza, za dobar prevod sa sanskrita potrebno je poznavati vedsku filozofiju, koncept duhovnosti i koncept boga, kosmosa i ljudi.

Postoje i "obrnuti" problemi – kada za neki termin iz našeg ili engleskog jezika treba pronaći odgovarajuću reč u Sanskritu. Npr. reč "etar" – koja je ključna reč Teslinih skalarnih tehnologija, je nastala tek kod starih Grka, hiljade godina posle sanskritskih spisa. U takvim slučajevima koristili smo razna kosmogonijska i teozofska učenja kojima smo pokušali "osvetliti" te "novije" fenomene vedskom terminologijom.

Priču o prostor-vreme-materiji započinjemo zapadnjačkim viđenjem ovih fenomena – no – moramo imati na umu da u *Sankhyi* nema čestica – postoje samo manje ili više složena vibracijska stanja. Isto tako prema Vedama naš osećaj protoka vremena postoji zato što imamo memoriju gdje se sekvencionalni događaji memorišu u svesti i umu (um ili *Citta*) što zajedno stvara privid vremena. Dobrim poznavaocima vedskih učenja zapadno spajanje vremena i prostora kao četvrte dimenzije jedinstvenog prostor-vremena se možda neće dopasti jer u odnosu na Vedska znanja prostor i vreme su fenomeni „različitog nivoa“ manifestacije.

Uspostavljanje korelacija sa „najnovijim“ naučnim teorijama poput hipotetične „pete sile“, tamnom materijom i energijom je još zahtevnije u nužno potrebnoj „misaonoj ekvilibristici - no – baš zato je više različitih tumačenja sastavni deo ovog rada da bi se njihovim „približavanjem i sintezom što više približili saglasju sa Apsolutnom stvarnošću.

Prostor - vreme

Prostor i vreme, kao i njihova međuzavisnost, oduvek su zaokupljali ljudske misli. Šta podrazumevaju ovi pojmovi ?

Pojam vremena, i sve svoje predstave vezane za njega, stvaramo i uglavnom vezujemo za vremenski redosled vlastitih iskustava. Kao trenutak "sada" doživljavamo aktuelni čulni doživljaj spojen sa sećanjem na ranije osjetilne doživljaje. Zbog toga doživljaji teku u sledu, odnosno vremenskom nizu, kao "raniji" i "kasniji". Isti nizovi doživljaja odgovaraju istim subjektivnim vremenskim intervalima. Kao posledica ovoga naš osećaj za proteklo vreme je veoma nepouzdan i podložan kako vanjskim okolnostima, tako i unutrašnjem osećaju, što je dokazano brojnim eksperimentima, a znamo to i sami iz vlastitog iskustva.

Merenje vremena se obavlja pomoću raznih predmeta koji prolaze redom, kroz (praktički) jednak niz događaja odnosno perioda. Broj proteklih perioda služi kao mera za vreme. Dakle vreme u principu merimo kretanjem materije u prostoru (kretanje kazaljki na satu) pri čemu nam kao etalon i osnova periodičnosti služe periodična kretanja nekih planeta ili zračenje atoma. Cikličan redosled materijalnih zbivanja odgovara

vremenskom toku događaja, npr. postavljanje kazaljki sata u određeni položaj. Na taj način, mi oblikujemo pojam vremena kao jednodimenzionalni sled koji se može na različite načine ispuniti iskustvenim doživljajima.

Pojam prostora takođe je prilično apstraktan jer u našim ličnim iskustvima nema svojstva koje može biti označeno kao prostorno.

Ovaj pojam je u pred-naučnoj misli podrazumevao neku pretpostavljenu "stvar" nezavisnu od tela, a koja ipak utelovljuje njihove smeštajne mogućnosti. Raspoloživi prostor tumačen je kao svostvo na temelju kojeg čvrsta tela mogu zauzeti različite položaje, dakle kao zapremina odnosno volumen, koji omogućuje smeštaj predmetima, poput beskonačno velike kutije u koju možemo po volji slagati razne predmete. Takva mogućnost postavljanja neograničenog broja tela jednog do drugog ukazivala je da je prostor praktično beskonačan. Takav prostor je apsolutan i nepriznat kao nosilac fizičkih promena i procesa. On je samo pozornica materijalnog događanja, tako da se sve stvarno može shvatiti kao kretanje čestica u prostoru.

U modernoj nauci, prema Ajnštajnovoj Teoriji relativnosti, prostor i vreme su neraskidivo povezani, stvarajući tzv. prostor-vreme gde su prostor i vreme ujedinjeni u četvorodimenzionalnu strukturu, gde je brzina svetlosti konstanta za sve posmatrače. Ova teorija ruši ideju o univerzalnom vremenu koje teče istom brzinom za sve. Umesto toga, vreme je relativno – posmatrači u različitim referentnim okvirima mogu doživljavati različite vremenske intervale a ono što se meri kao prostor takođe ovisi o kretanju posmatrača ...

I dok savremena fizika govori o tri dimenzije prostora i vremenu kao četvrtoj dimenziji - vedska nauka govori o beskonačnom prostoru i večnom vremenu kao našem istinskom Ja i srži našeg bića, vodeći nas izvan svih nama poznatih dimenzija, jer čitav univerzum koji mi "vidimo" izvan nas – postoji i u nama.

Vedsko viđenje prostora i vremena

Akasha na sanskritu (Wikipedia) potiče od korena reči "*kas*" što znači „biti“ sa generičkim značenjem „otvoreni prostor, praznina“. U klasičnom sanskritu ova reč izražava koncept „neba; atmosfere“ i „eterične tečnosti“ koja prožima ceo kosmos.

Kao što vidimo u gornjem primeru reč **Akasha** se vrlo često prevodi kao "prostor" ili čak i kao eter što je potpuno pogrešno¹ – međutim, Akaša je prvi i najsuptilniji od 5 "velikih elemenata" (*Bhutas*). Iako je ne možemo percipirati/detektovati/meriti, činjenica je da je ona suštinski sastojak naših života pri čemu podržava i našu fizičku i duhovnu stranu. Kada razmišljamo o prostoru, često ga smatramo praznim – "pozornicom za materijalna događanja" ali Akaša je zapravo elementarni "(pra)supstrat", osnovna "(pseudo)supstanca", koja je postojala i pre nego što je bilo šta drugo nastalo i ono u šta će se sve vratiti. Svi oblici koje vidimo rezultat su permutacije/kombinacije pet osnovnih "elemenata", a niža četiri su evoluirala iz Akaše. Akaša je ta koja postaje *Vāyu*, *Agni*, *Apas* i *Prithvi* (vazduh, vatra, voda i zemlja) a njihovom kombinacijom sve ostalo. To je nevidljivi element u univerzumu koji upravlja svim nivoima manifestacije, od nematerijalnog do materijalnog, uključujući um i svest. Ne može se pomirisati, okusiti, videti ili osetiti, ali je podloga (praelement) svega manifestovanog i nemanifestovanog. Bez te "podloge", "elementarnog pra-supstrata", ništa ne može postojati. Dakle Akaša je samo "podloga" (tekstura) za prostor, vreme i materiju i ima sasvim drugačiju konotaciju od uobičajenog termina prostor kako se često prevodi – jer Akaša u suštini implicira nešto što je konceptualno biže "polju osvetljenja".

Uobičajeni pojam prostora podrazumeva trodimenzionalnu oblast (kontinuum), u kome se objekti i događaji dešavaju i imaju relativan položaj i pravac. Savremeni fizičari ga obično smatraju, zajedno sa vremenom, delom bezgraničnog četvorodimenzionalnog kontinuuma zatvorenog "sam u sebe", poznatog kao prostor-vreme strukturu opisanu Anštajnovom Teorijom elativnosti. U Vedama, Akaša nije nikakav „prazan prostor“, već beskonačno, mirno "eterično polje", ne-manifestovana potencijalnost, "uslov mogućnosti pojave" - ne aktivni medij, "mogućnost svega". Može se zamisliti kao savršeno mirno jezero; bez ivica, bez talasa, bez smerova. U tom stanju nema ni vremena ni prostora. Postoji **samo potencijal** vremena, prostora i materije. **U terminologiji Modela Kvantizovanih Gustina Energije² ovaj fenomen je najbliži pojmu Skalarnog polja kao čistog, eteričnog potencijala.**

Sanskritska reč "**Kala**" je termin sa dvostrukim značenjem. Prvo značenje se prevodi kao „crno“ ili „tamno obojeno“, a drugo kao „fiksna ili tačna tačka vremena“, "vremenski prostor", "vreme"... "sudbina", ... "smrt" i ima ženski oblik.

U kontekstu naših razmatranja *Kala* - Vreme je neopipljivi koncept koji upravlja samom suštinom postojanja; ne može se dodirnuti ili uhvatiti; nema fizičko prisustvo. Sva stvorenja na zemlji su pod uticajem Vremena ili *Kale*. Ipak, temeljnija istraživanja koja će biti prezentovana u delu koji sledi pokazuju da fenomen

¹ "Nauka i duhovnost", http://users.beotel.net/~gmarjanovic/Synthesis_sr.pdf

² "Jedinstvo Materije i Duha", http://users.beotel.net/~gmarjanovic/Jed_Materija_Duh.pdf

“vreme” u smislu moderne nauke zaista odgovara vedskoj reči *Kala* ali u “formuli prelaza” (disolucije) Akaše iz koje emaniraju prostor i vreme (i sve ostalo...), fenomen *Kala - vreme* je povezan sa *Vayu*-om - ili elementom vazduha-gasa-energije kretanja.

Vāyu je Kosmička Moć ili univerzalna moć delovanja - *Kriya Shakti*, iz koje proizilaze sve ostale moći. U Rigvedi, Vaju je povezan sa vetrovima. Vaju je povezan i sa životom ili *Pranom*, a *Vidjut* kao električnom energijom koja se manifestuje iz prostora. Prostor je povezan sa umom, a na višem nivou sa čistom svešću.

Činjenica da se Akaša u pokretu naziva Vaju, prevodi se: “**prostor u pokretu je vreme**” – što je u osnovi netačno (osim samo asocijativno) jer Akaša NIJE prostor nego preteča prostora ili “proto-prostor”. Niti je *Vayu* vreme.. Oni jesu vrlo biski po značenju jer je smisao sanskritskih reči vrlo bogat ali strukturno nisu. Detaljnije tumačenje sa preciznijim značenjima sledi, no – u “slobodnom prevodu” može se reći da su prostor i vreme “inveržno-opozitni” fenomeni - ista stvarnost u stanjima mirovanja i kretanja, što je čista Svest.

Prana je sanskritska reč za „životni vazduh“ ili “životnu enegiju”, „životnu silu“. U vedskim i vedantskim spisima ona je suština života i svesti. U Kini je poznata kao či, u Japanu kao ki, u Polineziji kao mana. Prisutna je svuda u univerzumu, kako u makrokosmosu (svemiru), tako i u mikrokosmosu (telima živih bića). Njen pravilan tok u našim telima osigurava nam zdravo stanje.

Prana je suptilna energija koja deluje kao interfejs između grubog i suptilnog tela, omogućujući sve psihofizičke funkcije ali njeno shvatanje kao sile ili energije u uobičajenom smislu će biti malo korigovano u delu koji sledi.

Izvan fizičkih dimenzija

Vreme nikako, ni misaono ni fizički, ne može biti odvojeno od prostora jer vreme i prostor možemo doživeti samo zajedno. Stoga, **ako postoje tri dimenzije prostora, onda i vreme – u smislu uspostavljenih odnosa - takođe mora imati analognu strukturu u višim dimenzijama**³. U Apsolutnoj stvarnosti postoje i dimenzije koje prevazilaze naš Racio. U stvari, postoji samo jedna stvarnost - *Brahman*. Dimenzije su samo aspekti načina na koji mi na to gledamo.

Vreme kao: prošlost, sadašnjost i budućnost, i prostor kao: udaljenost ili lokacija - su koordinate uma koje služe za merenje vidljivog (čulno-merljivog) sveta. Ali one ograničavaju i iskrivljuju onu istinsku stvarnost - ako nismo svesni beskonačnosti i večnosti iza njih. Um koristi vreme i lokaciju da se nosi sa praktičnim, fizičkim svetom, ali takve podele se dešavaju unutar većeg (“višedimenzionalnog”) jedinstva Bića.

Izvan manifestovanog prostor-vremena postoji “bezvremenski prostor” koji je veći od najvećeg i manji od najmanjeg, kako kažu *Upanishade*, što znači izvan svih (nama) merljivih dimenzija. Izvan dimenzija prostora je “bezdimenzionalni prostor”. To je Ja Veda (*Self of the Vedas*) koje sadrži ceo univerzum u malom prostoru ili *dahara akaša* – “prostor unutar srca”, koji sadrži celokupno vreme i ceo univerzum. Primenom relaksaciono meditativnih vežbi (Joga) moguće je dostići ujedinjenje “unutrašnjeg i spoljašnjeg prostora” što vodi do transcendencije ograničene ili *pinda* svesti i realizacije kosmičke svesti. Ovaj čisti prostor nema dimenzije i ništa uporedivo sa njim. Možemo ga doživeti istovremeno kao tačku i kao beskonačnost. ☺

Univerzum koji se širi ili bezvremenski univerzum

Ako se univerzum širi, kako fizičari često navode, postavlja se pitanje, iz čega se univerzum širi i u šta? Prema postavkama važeće Big Bang teorije prostor nastaje simultano sa nastankom i širenjem materije ... ???

Ipak, naša nam logika govori da se nešto može širiti samo u postojeći prostor. Ne možete samo tako (iz čega, kako ?) stvoriti prostor dok se širite. To znači da je širenje moguće samo u neki “prethodni” univerzum ili stvarnost. Ako univerzum ima početak ili kraj u vremenu ili prostoru, mora postojati neko (veće) postojanje “izvan” njega. Takav univerzum bi bio samo jedna vrsta manifestovane ali ne i ne celokupne stvarnosti.

Ako je vreme manifestacija proto-prostora (Akaše), onda ono nikako ne može biti jednostavno-linearno (ravno, pre-posle), već je “talasasto” u pokretu. Dakle **vremenski periodi** (ciklusi) **su “talasi” na okeanu večnog (proto)prostora**. To znači da su početak i kraj vremena ili rođenje i smrt iluzije talasa koje se ne odnose na more. Telo je, na primer, talas bioloških sila ili konglomerat energetske vrtloge ukorenjenih u dubljijoj *Prani*. Ličnost ili um koji stvara biološki talas rastvara se nazad u okeanu Svesti. U tom smislu, Vede govore o prostoru kao o vodama, *Apas*, što doslovno znači talasi, a o Suncu i Mesecu kao o cvetovima ili lotosima, što znači matrice u vodama prostora (*Apam pushpam*)⁴.

³ “Vreme” kao inveržno-opozitna struktura “prostora”, <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/VrInvOpozStr.pdf>

“Trodimenzionalno vreme”, <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/3dimVreme.pdf>

⁴ UNCOVERING THE SECRETS OF TIME AND SPACE, <https://www.vedanet.com/uncovering-the-secrets-of-time-and-space-beyond-all-dimensions/>

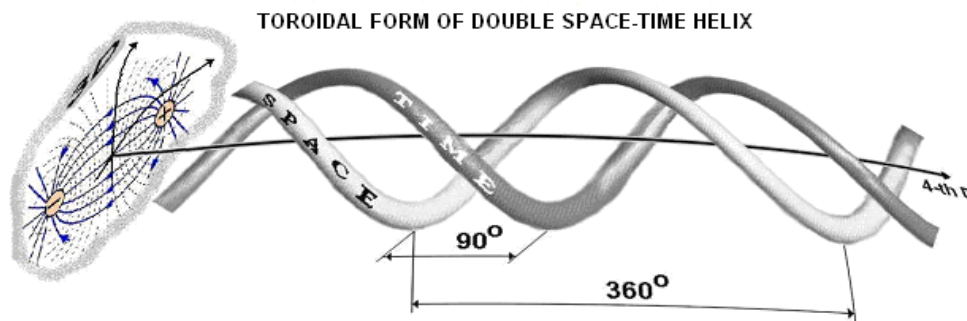
Život nije prava linija ili tok reke iz prošlosti u budućnost koja uvek ide napred, već talas rađanja, rasta, starenja i smrti. Možemo ga opisati i kao stvaranje, održavanje i rastvaranje, što je kretanje talasa, takođe i ciklus - od i nazad do izvora i kraja, koji su na kraju isti.

Kako je evolucija isprepletena sa višim formama egzistencije odnosno svesnosti - na kraju nema smrti (osim "smrti tela" – Prva loka, fizički svet). Prema upanišadskoj ali i Hrišćanskoj (Daskalosovoj) kosmogoniji⁵ postoje i Hiper-Univerzumi (Loke, Nebesa) sa mrežom alternativnih prostor-vremenskih linija koje se odvajaju od "našeg" 4D univerzuma. Taj vrhovni beskonačni "nad-prostor" i večno "nad-vreme" su Jedno sa našim Sopstvom, bezgraničnim i besmrtnim Ja! Svako ko prihvati ove drevne uvide neće više imati razloga za strah ili tugu. Ovo je samo "nagoveštaj" kosmologije svesti, koja je istinska struktura Apsolutne stvarnosti, makro i mikro univerzuma i našeg sopstvenog unutrašnjeg bića.

Realnost kao fraktalna rekurzija opozitnih semi-realnost

(Prophet's Manual by Daniel Srsa)

Prema uvidima Danijela Srse⁶ prostor i vreme su potpuno ekvivalentne strukture, fazno pomerene za 90° ali se u našu kvazi-realnost manifestuju kao opozitni entiteti (kao dva "hemi-hipersferna" domena) čak i materija nije ništa drugo nego "splet polja" i SVE postojeće - bez obzira na "pojavnu formu" može se opisati kao element fraktalnog niza zasnovanog na jedinstvu suprotnosti dvaju inverznih entiteta kao polaznom elementu čiji je generator promene i emanacije u formi fraktalnog niza njegova težnja za "povratak" u "neizdiferencirano" JEDNO ...!

Dimenzionalno složena struktura (4D), prema Danijelu Srsi, može se emanirati u svoje niže-dimenzionalne oblike - kao njena „projekcija“ i izraziti se kroz dva (3D) „objekta“... U skladu sa tim on daje kvalitativni opis dve „semirealnosti koje mi „vidimo“ kao mikro i makro svemir.

Mikro svet (atom, "unutar", simultano, Enerija = $h\nu$):

- **jedno vreme a mnogo prostora** (izvesno vreme a neodređen prostor);

Elektron npr. je u svim prostornim tačkama /mnogo prostora/ "odjednom", u bilo kom trenutku (deliću svog vremena) /jedno vreme/; $\Rightarrow v = ds/dt = \text{const}/0 = \infty$

- **prostor kvantovan u vremenu;**

(paralelni sinhronicitet prostornih kvantuma u bilo kom vremenskom intervalu ili trenutku) /kvantizovati = ograničiti broj mogućih vrednosti (veličine) ili stanja (sistema) tako da određene promenljive mogu preuzeti samo određene diskretne veličine./

- **vreme kontinuirano a prostor sekvencijalan:**

- **Savršena simetrija** (uređenost) u vremenu i **totalna asimetrija** (haotičnost) u prostoru.

Makro svet (univerzum, "izvan", sekvencijalno, Energija = $mv^2 / 2$):

- **jedan prostor a mnogo vremena** (izvestan prostor a neodređeno vreme);

Zemlja npr. je u svim trenucima /mnogo trenutaka/ "svugde", u bilo kojoj tački (deliću svog prostora) /jedan prostor/; $\Rightarrow v = ds/dt = 0/\text{const} = 0$

- **vreme kvantovano u prostoru;**

⁵ Petar Vujičin - Stanja Svesti U Ezoterijskoj Praksi, „Svest: naučni izazov 21. Veka“, D.Raković, Đ.Koruga, ECPD&Čigoja, Beograd

⁶ Prophet's Manual by Daniel Srsa, <https://www.amazon.com/Prophets-Manual-Daniel-Srsa/dp/0595291252>

(serijski sinhronicitet vremenskih kvantuma u proizvoljnoj prostornoj veličini ili tački).

- **prostor kontinuiran a vreme sekvencijalno.**

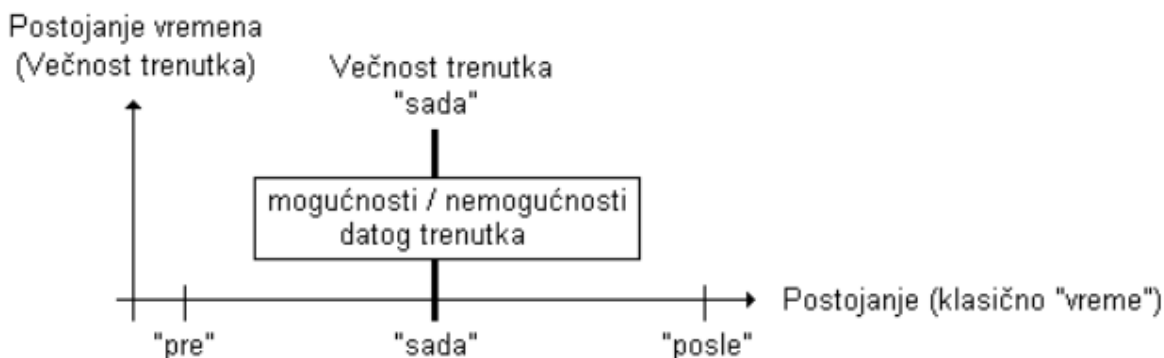
- **Savršena simetrija** (uređenost) **u prostoru i totalna asimetrija** (haotičnost) **u vremenu.**

U suštini - stvarnost je hologramska. Ono što smatramo fizičkim aspektom ovde i sada, čini simultanost (iz perspektive vremenskog okvira) i preklapanje (iz perspektive prostornog okvira) dva dijametralno suprotna viđenja jedne istine ali - uz koherentnost (rezonantnost) te prostor-vreme dualnosti sa njenim jedinstvenim (nematerijalnim) izvorom.

Svemir je jedna mogućnost vremena u prostoru i atom je jedna prostorna mogućnost vremena - oni su obrnuto proporcionalna prostor/vreme koherentnost ovde i sada. Oni su afirmacija i negacija iste stvari (gravitacije!) obrnuto proporcionalni, isprepleteni, obmotani međusobno u vremenu i prostoru. Ali suština je njihova koherentnost (gravitacija) sada i ovde. Njihova povezanost iskazana je njihovom envelopom - inercijalnim okvirom koji obuhvata i prostor i vreme a koji su realni u ovde i sada i to je gravitacija. Gravitaciona konstanta postoji sve dok je prostor/vreme odnos manji od 90° ... Detaljnije⁷

Trodimenzijsko vreme

Pokušajmo sada, koristeći terminologiju Gurđijeva i tumačenje P.D. Ouspenskog⁸, opisati neko opšte, trodimenzijsko vreme, imajući na umu da čovek nema izgrađeno čulo za vreme, zbog čega ono i ne postoji u našem iskustvu, tako da su nam sve vremenske kategorije pojmljive samo posredno preko nekih drugih, koliko – toliko bliskih pojmova. Linija određena tačkama - trenutcima ili momentima postojanja: pre – sada – posle, je linija postojanja geometrijskog tela (supstancijalnog objekta) u vremenu. Ta linija opisuje kretanje nekog trodimenzijskog tela, uzetog kao tačka, duž linije sačinjene od niza trenutaka postojanja. Ta linija predstavlja prvu dimenziju "vremena" i na neki način, četvrtu dimenziju "prostora" unutar iste (jedinstvene) strukture prostor-vremena.

Drugu dimenziju vremena činilo bi kretanje, u trenutku sada (u bilo kom trenutku postojanja), upravno na liniju postojanja. To je linija postojanja vremena, večnost ili večno sada tog trenutka. To je 5. dimenzija "prostora" (tj. "ogledalska" slika druge "prostorne" dimenzije) odnosno 2. Dimenzija vremena. Večnost (večno sada nekog trenutka) dakle nije beskonačno trajanje vremena (večno postojanje) kako mi to obično smatramo nego večnost tog trenutka, odnosno postojanje vremena koje čini kretanje u sadašnjosti nekog trenutka u pravcu nove dimenzije, po liniji koja je upravna na liniju postojanja tela u (klasičnom) vremenu.

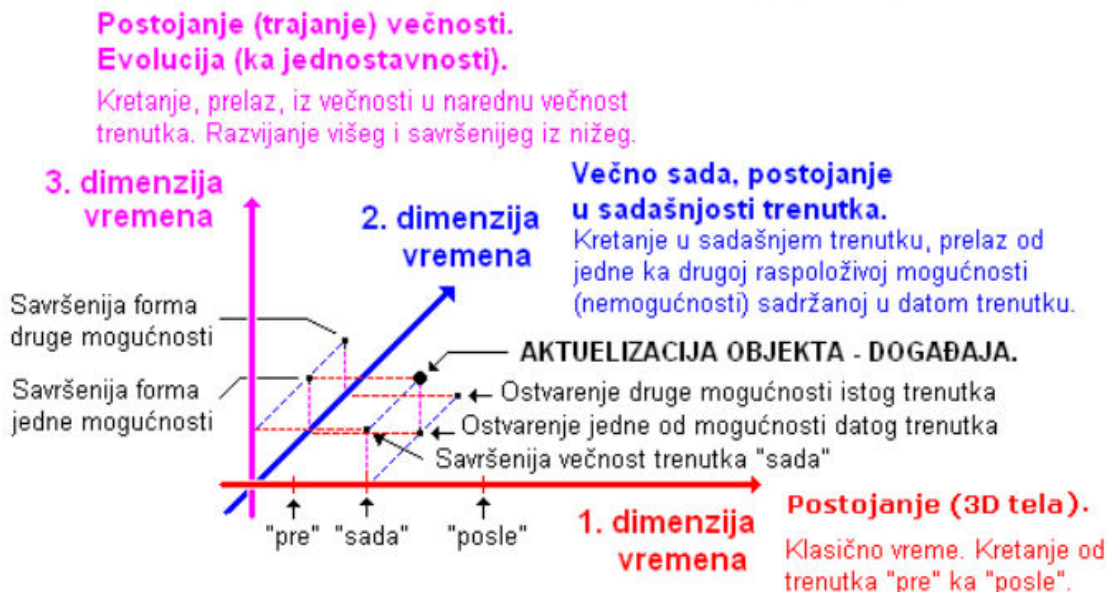
Večno sada nekog trenutka ili postojanje vremena, dakle, 2. dimenziju vremena, treba shvatati kao potpuno novu vremensku dimenziju u odnosu na postojanje tela, tj. 1. vremensku dimenziju, analogno konceptu poimanja nesamerljivosti, odnosno pojmu beskonačnosti površine u odnosu na liniju ili linije u odnosu na tačku.

⁷ "Vreme" kao inverzno-opozitna struktura "prostora", <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/VrInvOpozStr.pdf>

⁸ P.D. Ouspensky, "U potrazi za čudesnim", Poglavlje x, str. 254; "Trodimenzijsko vreme", <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/3dimVreme.pdf>

Brzina Evolucije i Trajanje Postojanja ostvarene Mogućnosti

(2. i 3. dimenzija vremena ili 5. i 6. dimenzija prostora)

Linija je nesamerljiva sa tačkom, baš kao što je i površina nesamerljiva sa linijom pa one, u tom smislu, predstavljaju beskonačnost (beskonačnu različitost), odnosno novu dimenziju jednog u odnosu na drugo. Dakle, beskonačnost za liniju nije obavezno linija bez kraja kako se to obično misli, nego to - kao potpuno nesamerljiva veličina - može biti, i jeste, površina tj. beskonačan broj konačnih linija. Večnost postojanja se dakle može razumeti kao beskonačan broj konačnih (paralelnih!) vremena (postojanja!). U tom smislu može se reći, uslovno naravno, da postoje manje i veće "večnosti" (trenutka), sasvim analogno tome što postoje manje i veće duži pri čemu svaka od njih sarži beskonačno mnogo tačaka.

Kretanje unutar večnog sada nekog trenutka, u pravcu druge vremenske dimenzije, predstavlja liniju ostvarivanja (mogućnosti) i ogleda se kroz ostvarenje jedne od postojećih mogućnosti sadržanih u večnosti tog trenutka.

Prelaz iz večnosti nekog trenutka postojanja u narednu večnost istog tog trenutka čini Postojanje večnosti. To je 3. dimenzija vremena ili 6. dimenzija "prostora" (tj. ogledalska slika 3. "prostorne" dimenzije). Kretanje tom dimenzijom je kretanje kroz večnost duž linije ostvarenja drugih mogućnosti koje su bile sadržane u prethodnom trenutku ali se nisu ostvarile u "vremenu" na nekoj drugoj (prethodnoj) "liniji" (putanji) postojanja. Hijerarhijska uređenost raspoloživih mogućnosti od najnepovoljnijih ka sve savršenijima omogućuje dostizanje sve savršenije forme egzistencije i, zapravo evoluciju svake forme unutar Postojanja (u Večnosti). Detaljnije⁹

Zašto se spiralne strukture pojavljuju na svim skalama

Ako je vreme prema vedskim učenjima "manifestacija prostora"⁸ - zašto sve manifestacije od DNK preko vrtloga vode koja otiče u kadi do galaksija imaju spiralnu strukturu?

Ovo pitanje zaista stoji na preseku fizike, kosmologije i vedanske metafizike. U narednom odeljku razdvojićemo šta kaže savremena nauka, a šta Vede i pokazati gde se ta dva viđenja iznenađujuće dodiruju, posebno kroz spiralnu.

Činjenica: spirala je univerzalni obrazac jer je empirijski sasvim tačno da se spiralne strukture pojavljuju na svim skalama: DNK; proteini (α -heliks); vrtlozi vode, vazduha, tornada; školjke, biljke (filotaksija, Fibonacci); oluje, cikloni; galaksije (spiralne) ... To nije slučajnost i oko toga su saglasni i nauka i tradicionalna učenja.

U savremenoj fizici i hidrodinamici spirala je optimalan oblik kretanja energije. Spirala nastaje kada postoji: 1. tok (kretanje); 2. centralna sila **ili gradijent**; 3. očuvanje impulsa/momenta impulsa.

Kada se energija kreće, ali ne može linearno da se "isprazni", ona rotira jer je spirala energetski najstabilniji način prenosa kretanja kroz prostor. No - nauka ne objašnjava zašto je rotacija univerzalna, već samo kako se ponaša kada već postoji. Tu dolazimo do Veda i spirale kao manifestacije vremena.

U uvodnom delu navedena je ključna tvrdnja: **Akaša u pokretu je Vaju**. Ovo je izuzetno duboka ideja.

⁹ "Trodimenzionalno vreme", <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/3dimVreme.pdf>

Podsetimo se: u Vedama: Akaša je polje potencijala, svesti, vibracije; ona je mirna, bezdimenziona; sama po sebi – bez vremena. Vaju je Akaša u pokretu. Kada se Akaša „uzbudi“ pojavljuje se “kretanje”¹⁰; ali **ključno je da to “kretanje” nije linearno**. Zašto?

U Vedama linearno kretanje je iluzija uma, stvarna manifestacija je ciklična i vrtložna. Spirala je: kretanje + povratak; promena + kontinuitet i evolucija bez gubitka izvora. Zato je vreme u Vedama ciklično (yuge); kosmos pulsira (stvaranje—održavanje—rastvaranje) tako da se energija uvek vraća izvoru. U najkraćem - **Spirala je geometrija vremena**.

Moderna fizika govori o polju; fluktuaciji vakuuma; talasnoj prirodi vremena; rotaciji prostora (frame-dragging) – što je vrlo blisko vedskom shvatanju: **Vreme je talas u prostoru svesti**. Obzirom na to možemo “izgraditi”:

“Most između nauke i Veda”:

Nauka	Vede
Energija teče	Prana se kreće
Očuvanje impulsa	Rta (kosmički poredak)
Samoorganizacija	Shakti
Spiralni tok	Vaju
Polje vakuuma	Akaša
Talasno vreme	Kala kao Shakti

Sintezom rečenog dobijamo odgovor - zašto su sve manifestacije spiralne?

Zato što: manifestacija počinje kada se “prostor” “pokrene”; kretanje u slobodnom prostoru ne može ostati linearno; najstabilniji oblik tog kretanja je rotacija; rotacija koja napreduje → spirala. Spirala je “trag vremena u prostoru”. Od DNK do galaksija, vidi se ista logika: prostor + kretanje + informacija = spiralna struktura.

Sažetak: Nauka kaže: Spirala je optimalna struktura toka energije u prostoru.

Vede kažu: Spirala je način na koji se večni prostor pojavljuje kao vreme.

U sledećem delu ćemo povezati spiralu sa zlatnim presekom i ritmom vremena - najlepšom tačkom gde se matematika, fizika i vedanska metafizika preklapaju.

Zlatni presek i ritam vremena

Na samom početku moramo naglasiti da zlatni presek (ϕ) – nije samo „lepa proporcija“, već kosmički zakon rasta. Po definiciji:

$$\text{Zlatni presek} = (1 + \sqrt{5}) / 2$$

Ali važnije od brojne vrednosti je njegova osobina: “Celina se prema većem delu odnosi kao veći deo prema manjem. To je samoponavljajući odnos pri čemu je **ϕ proporcija koja ostaje ista tokom rasta. Ovo je ključno**.”

Kada se zlatni presek ponavlja kroz rast, dobija se logaritamska (zlatna) spirala čije su glavne osobine: oblik se ne menja; samo se skala menja; svaki naredni „krug“ je isti obrazac, samo je veći. To je savršena metafora vremena koje teče, ali ne gubi identitet. Dakle **Zlatna spirala = geometrija vremena**.

Naučni argument zbog kojeg priroda „voli“ zlatni presek je činjenica da razmera ϕ obezbeđuje minimalnu energiju uz maksimalnu stabilnost. Stoga u prirodi svi sistemi biraju put najmanjeg energetskog troška a zlatna spirala minimizuje preklapanje, optimizuje raspodelu resursa i omogućuje kontinuirani rast !

Ukratko → **ϕ je ritam optimalnog rasta kroz vreme**. Zlatni presek nije „mera“, već odnos faza i ono najvažnije - ϕ ne deli prostor – već deli proces. Drugim rečima ϕ ne govori kolika je neka dužina već kako se jedan ciklus nadovezuje na prethodni. Zato se zlatni presek prirodno pojavljuje u oscilacijama, periodima i ciklusima, a ne u “statičkim” strukturama.

U prilog tome govori eksperimentalna realnost u kojoj se kosmos može opisati kao sistem oscilatora jer savremena astronomija pokazuje da je Univerzum rotacioni, pulsirajući, hijerarhijski - ciklusi u ciklusima. Npr: rotacija Zemlje, revolucija Zemlje, solarni ciklus (≈ 11 god.), precesija Zemljine ose (≈ 25.772 god.), orbitalna rezonansa planeta; spiralna struktura galaksija. Prema tome - Kosmos nema jedan sat — ima orkestar ritmova gde spiralne ruke galaksija nisu materijalne „trake“ nego talasi gustine čiji je ugaoni rast matematički veoma

¹⁰ Zapravo, u ovoj fazi (Akaša-> Vaju), još nema ni vremena ni prostora pa su ovde korišteni termini samo asocijativni.

blizak logaritamskoj spirali, često aproksimiran zlatnom spiralom što znači da **galaksija „pamti“ svoju istoriju kroz ϕ -ritam rotacije.**

Analogno tome sunčeva aktivnost nije striktno periodična već kvaziperiodična jer se u analizama pojavljuju odnosi bliski Fibonacci nizovima i ϕ kao odnos jačine i trajanja maksimuma i minimuma. To znači da **⇒ Sunce ne „otkucava“ nego „diše“.**

U Vedama vreme = Kala, ciklus = Čakra, ali Čakra nije krug, ona je spirala svesti. Svaka Yuga nije ista dužina iskustva, nije ista gustina događaja, tj. nije isti „tempo stvarnosti“. To znači da Vreme ima ritam rasta i opadanja — baš kao ϕ -spirala.

Zašto ϕ prirodno odgovara vedskom vremenu ?

Zato što ϕ nije zatvoreni krug (kao sat), nije prava linija (kao moderna istorija) već samoponavljajući rast kroz cikluse. U Vedama Brahma-dan (dan *Brahme*), *manvantare*, *yuge* - sve su to „ciklusi u ciklusima“, ali svaki novi ciklus nosi trag prethodnog i nikada se ne vraća identično. To je tačno ponašanje „zlatne spirale“.

Konačno – postaje jasno zašto se spiralne strukture pojavljuju na svim skalama. Dok nam zapadno shvatanje nudi „Linearno vreme“, arhaična intuicija Kružno vreme – kosmička realnost je „Spiralno vreme (ϕ) !

Zašto? Zato što Spirala omogućuje povratak ali i evoluciju, pamćenje ali i novinu.

Za kraj obog odeljka navodimo ključnu rečenicu:

Nauka kaže: ϕ je najstabilniji odnos među nesinhronizovanim ciklusima a

Vede kažu: ϕ je ritam kojim se večnost pojavljuje kao vreme.

Zašto linearno kretanje „po difoltu“ prelazi u kružno/spiralno

U svom maestralnom delu "Tajne Saknye" Gopala Šrinivansan¹¹ vrlo jednostavnim, elementarnom matematikom pokazuje kako se nakon samo nekoliko iteracija, triangulacijom od $\phi/2$ (malo π) dolazi do vrednosti π (odnos obima i prečnika kruga), tj. do promene linearnog u kružno kretanje kada se u sistem uvede ϕ -odnos. Ovo je konačni odgovor na pitanje šta je osnovni razlog zbog kojeg se spiralne strukture pojavljuju na svim skalama.

Da bi definisali elementarni strukturni uzrok pođimo od osnovne ideje po kojoj je „linearno kretanje“ samo idealizacija dok u realnosti nema beskonačno ravnog prostora, nema savršeno izolovanog pravca niti beskonačno krutog sistema.

Sa druge strane čim postoji povratna sprega, kašnjenje, ograničenje ili pamćenje prethodnog koraka **⇒ linija počinje da se savija. Pri tome ϕ je *najmanja* moguća asimetrija koja ne ruši stabilnost ali uvodi zakrivljenje.**

Ovo se može ilustrovati mehaničkom analogijom. Zamislimo klizača na ledu koji se kreće pravolinijski na kojeg je pričvršćena traka a drugi kraj trake je fiksiran za klipni sistem. Ako je traka „kruta“ - sila „guranja/povlačenja“ deluje trenutno i imamo oscilacije napred–nazad. Ako je traka elastična - sila deluje „odloženo“ (sa zakašnjenjem) i rezultat je haotično kretanje. Ali - ako sila deluje u ϕ -odnosu kašnjenja **⇒ klizač počinje da opisuje kružnu ili spiralnu putanju. Dakle ϕ je kritična granica između oscilacije i rotacije.**

Druga vrlo jednostavna i moćna analogija je npr. analogija hodanja sa konstantnim „greškom koraka“. Zamislimo da koračamo napred ali tako da je svaki sledeći korak malo zakrenut u odnosu na prethodni. Ne vraćamo se nikada tačno na isti pravac ali se ni ne udaljavamo (skrećemo) haotično.

Ako bi ugao našeg skretanja bio haotičan → naše bi kretanje bilo „raspršeno. Međutim ako bi ugao svakog našeg narednog skretanja bilo u ϕ relaciji rezultat našeg kretanja će biti logaritamska spirala.

To je isto što Srinivasan pokazuje: iterativna triangulacija $\phi/2$ konvergira ka π jer π je „mera zatvorenosti“, ϕ je „mera rasta bez zatvaranja“ a njihova iteracija vodi ka graničnom kružnom ponašanju.

Zašto triangulacija $\phi/2$ vodi ka π ?

Zato što je $\phi/2$ „najmanja neracionalna zakrivljenost“, svaka iteracija „pamti“ prethodnu tako da se π pojavljuje ne kao cilj već kao „atraktor“. Drugim rečima **Linearni koraci sa ϕ -asimetrijom nemaju izbora osim da „počnu da kruže“.**

Duboka fizička poruka koja se nameće i koja je ključna: U realnim sistemima savršena linija je nestabilna; savršen krug = zatvoren (nema rasta); spirala = jedina forma koja kombinuje kretanje i pamćenje.

Ukratko: ϕ je minimalna informacija potrebna da linija postane spirala, π je maksimalna kompresija tog kretanja u zatvorenost.

Dakle: ϕ je najmanje moguće odstupanje od prave linije koje ne proizvodi kaos, a π je krajnja posledica tog odstupanja kada se ponovi dovoljno puta.

¹¹ Secret Of Sankhya: Acme Of Scientific Unification, <https://share.google/B6q9fc2Q15nZWdy4J>

Jezgro sinteze – razvoj spiralne slike vremena

Obzirom da smo u početnom delu nagovestili “formulu prelaza” Akaša -> pokret -> Vaju, pri čemu se ovi sanskritski termini prevode kao: “prostor u pokretu je vreme” – što je, kako smo rekli, u osnovi netačno jer Akaša NIJE prostor u klasičnom smislu niti je Vaju vreme. Takođe u “lancu prelaza” prostor se javlja tek posle vremena ali sada imamo dovoljno uvida za konačno pojašnjenje tog inicijalnog, početnog, procesa “kreacije” koje izmiče savremenoj nauci ali i mnogim tumačima vedskih poruka vezanih za prostor-vreme. No – ne zaboravimo da sanskritski termini imaju holističku izražajnu moć pa ih tako treba i razumeti – dajući širok dijapazon značenja vedskim definicijama kompaktnih, složenih ideja i principa. ...

Za početak postavljamo glavnu konturu “formule prleaza - kreacije”. Ako zamislimo da je:

1. Akaša - beskonačno mirno, polje
2. Vaju – tendencija promene, prvi lom simetrije, bez ritma
3. Kala – ritam promene u tom polju
4. ϕ - zakon tih promena – proto-kretanja

⇒ **dobijamo ritam stvaranja.**

Da bi razumeli zašto je prevođenje Akaše kao prostor (u klasičnom smislu) i Vaju kao vremena – pogrešno, pokušaćemo što preciznije pojasniti taj proces.

1. Akaša - beskonačno mirno polje

U kontekstu naših razmatranja, Akaša nije „prazan prostor“, već potencijalna mogućnost svega. U tom stanju nema ni vremena ni prostora. Postoje samo potencijali prostora, vremena, materije ... pa je jedan od mogućih prevoda reči Akaša kao “polje osvetljenja” možda najprihvatljiviji.

2. Vaju — prvi lom simetrije (bez vremena)

Prva “pukotina” u strukturi Akaše koja više nije savršeno mirna, ali još uvek nema ritam, nema period, nema pamćenje, nema ciklus - je Vaju. To je čista ne-simetrija, ali još “bez vremena”. Može se opisati kao: „Akaša koja ima “tendenciju” ka promeni, ali još nema “način promene”. Zato se u vedama Vaju vezuje za “*Spandanu*” - nagoveštaj kretanja ali ne za mereno vreme. Prema tome **Vaju = uslov mogućnosti vremena, ali ne i vreme samo.**

Kada se u Akaši pojavi “najmanja razlika”, “najmanje treperenje” koje nije vibracija u prostoru već razlika u simetriji – ili - drugim rečima kada se ne pomera ništa već se “nešto „izdvaja“ nastaje Vaju.

Pitanje koje se nameće samo po sebi je – zašto se ta razlika ne “širi”, odnosno - ako je Akaša „mogućnost svega“, zašto se ta “najmanja razlika, “najmanje treperenje”, ne rasprši odmah u “sve” ?

Zato što “širenje” zahteva već postojeći prostor i vreme ali u tom trenutku nema prostora (on nastaje nešto kasnije), nema vremena (Kala je tek u zametku), nema relacija koje bi omogućile “prenos”. Ako bismo Akašu zamislili kao vodu, onda bi svako treperenje napravilo talase svuda. Ali Vede ne tretiraju Akašu kao supstancu već kao ne-manifestovanu potencijalnost, kao “*avjakta śūnya*” - koja nije praznina. Akaša ne prenosi talase, ne odgovara na poremećaj i ne „pamti“ pobudu. **Ona je uslov mogućnosti pojave, ne aktivni medij.**

Zato je treperenje lokalno po identitetu, ne po prostoru. Lokalnost ovde znači odvojena linija manifestacije a ne mesto u prostoru. Treperenje se ne širi jer nema mehanizma širenja dok se ne pojave ritam (Kala), ponavljanje i relacija. Tek kada treperenje postane ritam, ritam postane ciklus, ciklus postane odnos — tada nastaje dinamika (Prana). Pre toga: postoji samo razlika bez kretanja.

U najkraćem: treperenje ostaje „lokalizovano“ zato što Akaša nije prostor a bez prostora i vremena nema širenja. Razlika se (u ovoj fazi-stanju) ne kreće — ona se “izdvaja”.

Sada dolazi ključna tačka. Ako “talas” stoji → nema iskustva, samo osciluje (treperi) → nema evolucije. I sada dolazimo do ključnog momenta. Na osnovu Vedske tvrdnje: **Akaša u pokretu je Vaju**, Vaju se tumači kao dinamičko kretanje, kao “talas” (poremećaja), koji se kreće kroz Akašu i nosi svoju oscilaciju sa sobom. **Ali ovde postoji ključna razlika između “pokreta kao ontološke razlike” i pokreta u prostoru. Vaju nije kretanje u prostoru. Vaju je “tendencija promene” pre nego što prostor postoji.**

Ovo je pravi momenat da ukažemo na moguće uzroke nekorektnih tumačenja i prevoda ovog vedskog termina zbog kojeg mnogi tekstovi izgledaju kontradiktorno. Naime - postoje dva nivoa *Vaju*-a:

“prvi” Vaju nije isto što i “kasniji” Vaju.

“Kasniji Vaju se vraća kao element - vazduh (*mahābhūtas*). Dakle:

(A) Ontološki Vaju (pre prostora); lom simetrije Akaše; nema pravac; nema lokaciju; nema brzinu

(B) Elementarni Vaju (u prostoru); kretanje u prostoru; prenos impulsa; sila, pritisak, struja.

Ime fenomena je isto, ali status nije. Isto ime se koristi zato što "kasniji" Vaju odražava istu funkciju ali sada u drugom kontekstu. U oba slučaja Vaju je princip diferencijacije i dinamike. Razlika je samo u tome da li prostor već postoji ("kasniji" Vaju) ili ne ("prvi" Vaju).

3. Kala – ritmička promena u polju Akaše = Vreme

Obzirom na definiciju Akaše (1.) shvatanje reči Kala kao "talasa u polju Akaše" postaje malo kompleksnije. Kako smo videli - kada se u Akaši pojavi najmanja razlika, najmanje treperenje, nastaje Vaju a tek kada se pojavi ritam — nastaje Kala. Ili preciznije: tek kada se isti "treptaj" ponovi i prepozna kao isti nastaje "redosled", niz, sekvenca.

I evo ključne tačke: Vāyu = razlika bez pamćenja a Kala = razlika koja se ponavlja. Drugim rečima: Kala = Vāyu + samoreferencija. **Dakle vreme nije pokret nego "poredak ponavljanja. Suštinski to je "transformacija" simultanih u sekvencijalne "processe".**

Shodno tome - **preciznije shvatanje termina Kala je "ritam promene"**. Ovo je idealna slika jer ovo "treperenje" ima period, ima ponavljanje i ima pamćenje prethodnog stanja. Ovo je već "cikličnost" "vremena u začetku".

Dakle, u trenutku kada se pojavi ritam - nastaje Kala.= ritam promene, ritmičko talasanje, lokalno disanje ! Ovo je ključno. Kala u svom prvom obliku je diskretna, bez trajanja, bez smera. To je „pre“ i „posle“, ali "bez toka". Zato nema brzine, nema prostiranja, nema uzročno-posledičnog lanca. Još uvek nema dinamike. **Kala je zapravo "Večno sada"**¹² !

Konačna slika: Beskonačno mirno polje (Akaša); javlja se prva nesimetrija, bez ritma (Vaju); dolazi do ritmičkog talasanja ili "lokalno disanje" (Kala).

Gde se tačno pojavljuje prvi mehanizam širenja (trenutak prelaza Kala -> Prana),

U prethodnom odeljku smo videli da tokom prelaza: 2. Vayu – 3. Kala, treperenje postaje ritam, ritam postaje ciklus, ciklus postaje odnos - "Večno sada". Prema vedskim učenjima u nastavku procesa kreacije prvo nastaje dinamika - pa tek onda "pravi prostor".

U delu koji sledi pojasnićemo gde tačno "razlika" prestaje da bude „samo razlika“ i postaje nešto što se širi i ono ključno - kada i kako se rađaju pravi prostor i vreme.

Videli smo do sada da je: Akaša – čista mogućnost, bez razlike; najmanja razlika – treperenje (ne kretanje), dok je Kala – pojava redosleda (još uvek ne vremena kakvo poznajemo).

Dakle Kala sama po sebi NE širi ništa. Kala je u svom prvom obliku: diskretna, bez trajanja, bez smera (kako rekospo: „pre“ i „posle“, ali "bez toka"). Zato: nema brzine, nema prostiranja, nema uzročno-posledičnog lanca. Još uvek nema "dinamike".

Kritični prelaz se dešava kada Kala „vidi samu sebe“. Širenje počinje tek kada se isti treptaj ponovi i prepozna kao isti. To je prvi čin "samoreferencije". U Vedama (i kasnije u Sāṃkhya) ovo je zametak Prane koju ne treba shvati kao "energiju" u fizičkom smislu nego više kao "sposobnost razlike da se održava kroz ponavljanje".

Dakle, prvi, početni, pravi, mehanizam širenja izgleda ovako: širenje ne nastaje zato što se „nešto gura“, već zato što obrazac postaje prenosiv pri čemu "razlika" više nije vezana za jedno „mesto identiteta“ već može da se replicira. Ovo je ogroman skok od lokalne razlike ka nizu razlika. U ovom stadijumu još uvek nema prostora, nema udaljenosti pa ovde upotrebljena reč "širenje" ne porazumeva pomeranje kroz prostor nego "umnožavanje instanci". To je "proto-širenje", prenos ritma vođen unutrašnjim zakonom harmonije (ϕ) pri čemu rezultat nije ravna linija. Nije ni krug.

Rezultat je spirala vremena.

Zaključak: Vreme u Vedama nije tok kroz prostor već spiralna dinamika protoprostora koji pamti sopstvenu promenu. Isto to drugačije rečeno: **Vreme nije nešto što teče kroz prostor — > nego "proto-prostor" koji je počeo da se menja.**

Kada se pojavljuje pravi prostor ?

U trenutku kada se pojavi ritam, kada ritam postane cikličan, ciklus dobije "razliku faza", faze se međusobno odnose - tada nastaje pravac/prostor.

Dakle prostor je posledica "širenja" (zapravo umnožavanja instanci) ne njegov uslov.

Najkraća formula prelaza: Akaša -> Vreme -> Prostor detaljnije prikazano izgleda ovako:

¹² Dr Velimir Abramović, https://sr.wikipedia.org/wiki/Velimir_Abramović

Akaša -> Vaju (prva nesimetrija, bez ritma) -> Razlika -> Redosled (Kala) -> Ponavljanje -> Samoodrživ obrazac (Prāṇa) -> Širenje (umnožavanje instanci) -> Prostor

Razlika između Vaju i Prāṇe (ovo je ključno):

Vāyu	Prāṇa
nema ciklus	ima ciklus
nema pamćenje	ima pamćenje
nije prenosiv	jeste prenosiva
ne „traje“	samoodržava se
uslov promene	obrazac promene

Prāṇa je prvi „entitet“ koji može da se prostire. Vaju ne može — jer još nema „šta“ da se prostire.

Podestimo se: Kritični prelaz se dešava kada Kala „vidi samu sebe“. Širenje počinje tek kada se isti „treptaj“ ponovi i prepozna kao isti. To je prvi čin samoreferencije. Obrazac postaje prenosiv - razlika više nije vezana za jedno „mesto identiteta“ već može da se replicira.

U ovom stadijumu još nema prostora. Širenje znači umnožavanje instanci. Prostor nastaje tek kada postoji ciklus, kada se između ciklusa pojave fazne razlike koje mogu biti istovremene ali različite.

To je prvi put da se pojavljuje: „ovde“ i „tamo“ bez fizičke udaljenosti ali sa relacijom razlikom.

Prostor je odnos faza stabilnog ritma

Kako onda čitati tvrdnje: „Akaša u pokretu je Vaju; Prostor u kretanju je Kala“ ?

Ovo definitivno nije tačno ali tako se tumači jer se pojam „Akaša“ prevodi sa „prostor“ (npr. „Akasha or Space“ ili „Space/Akasha in motion is said to be air/Vayu“)

Sada možemo precizno prevesti: „Akaša u pokretu“ = „Akaša sa pojavom razlike“ -> Vāyu; Vāyu - prvi lom simetrije -> Kala - ritam koji pamti samog sebe -> Prāṇa - ritam koji se samoodržava i može da se replicira -> Prostor - mreža faznih odnosa između prāṇičnih obrazaca.

Vreme ne nastaje u prostoru. Prostor nastaje iz vremena.

Do sada imamo: Kala = redosled ponavljanja ali redosled još nema smer. Drugim rečima: postoji „pre i posle“ ali još ne postoji „smer“ „od A ka B“. Dakle (proto)vreme u početku nema strelicu. Rani ritam može da se ponavlja, može da se prepozna ali je „reverzibilan“. Kao čisto klatno - isto važi unapred i unazad. Moderna kvantna fizika govori isto: u svetu čestica, na mikroskopskom nivou, vreme je reverzibilno.

Kritični momenat se dešava pojavom „nesavršenog ponavljanja“.

Pravac vremena se pojavljuje kada ciklus više nije identičan samom sebi i kada ta mala razlika „ostaje zapamćena“. To je trenutak kada ritam počinje da „akumulira istoriju“ kada ponavljanje više nije „isto“, nego „slično“.

Dakle – „Strelica vremena“ = „pamćenje razlike“. Ovo je tačka gde Prāṇa više nije samo stabilnost već postaje proces koji može da „stvora“ elemente.

Kada stabilni ritmovi (Prāṇa) uđu u međusobnu interferenciju pojave se zone jačeg/slabijeg pulsa. Tada ritam dobija „lokalni karakter“ pa „ovde“ i „tamo“ postaju trajni. To je trenutak kada prostor više nije apstraktan već „strukturisan“. Time su stvoreni uslovi za nastanak *mahābhūta* čiji redosled sada ima smisla jer više nije simboličan, već strogo logičan:

1. Akaša — mogućnost odnosa
2. Vāyu (vazduh) — promena u odnosima
3. Agni (vatra) — transformacija ritma
4. Āpas (voda) — kohezija ciklusa
5. Pṛithvī (zemlja) — stabilizacija odnosa

Da ne bude zabune oko fenomena 2. Vāyu („kasniji“ Vaju) - ovaj niz se dešava unutar već formiranog prostora-vremena dok je „prvi“ Vāyu bio „pre svega“. Most između ova dva nivoa je jedina stvar koja se ne menja a to je „razlika koja želi da se izrazi“: pre nastanka prostora kao Vāyu-tendencija ili u prostoru kao Vāyu-kretanje.

I na kraju ovog odeljka rečenica koja sve spaja:

Vāyu je mogućnost promene, Kala je pamćenje promene, Prāṇa je stabilnost pamćenja, Prostor je odnos stabilnosti a materija je navika¹³ uspostavljenih odnosa.

¹³ ... ili rutina – ponavljanjem stečena sklonost ka nekoj aktivnosti.

Pretapanje spirale prostor-vremena u materiju (Prakriti → elementi)

Pozicija u matrici strukturnih prelaza kada spirala prestaje da bude metafora i postaje "mehanizam nastanka sveta" je "prvi lom" od nevidljivog ritma ka „gustini“.

Proces koji smo definisali do sada: 1. Akaša - beskonačno mirno, polje; 2. Vaju – tendencija promene, prvi lom simetrije, bez ritma; 3. Kala – ritam promene u tom polju; 4. Spirala – ritam + kretanje + ϕ - zakon tog kretanja.

Dok je spirala savršeno glatka, samoslična i "bez trenja" → nema materije. Postoji samo dinamička struktura.

Materija nastaje tek kada se spirala "lokalno zategne". Ovde se javlja snažna asocijacija na "mehanizam navijanja i odvijanja "kosmičkog časovnika Waltera Russella.¹⁴

Reč "lom" spirale ovde podrazumeva "gubitak savršene simetrije". U vedskom smislu "Rta" → "vikriti" (odstupanje), tj. poziciju kada jedan ritam postaje više ritmova.

Fizička analogija: savršeni talas nailazi na granicu, otpor ili refleksiju i počinje da se uvija, zgušnjava, razređuje, prelama..., zbog čega spiralni tok dobija "čvorove" → prve „čestice“.

Kada spiralni tok interferira sam sa sobom uz kašnjenje u fazi svoje delomične refleksije - nastaje stabilni vrtlog. To je presudna tačka.

Vedski jezik: *gran̥thi* — čvor; *bindu* — tačka; *anu* — najmanja jedinica.

Fizička analogija je mali vrtlog u reci pri čemu voda teče, ali vrtlog ostaje.

Ukratko - materija = stabilizovana spirala.

U smislu svega rečenog "Pet elemenata" mogu se shvatiti kao faze „ukrućivanja“ spirale tako da bi klasična vedska šema (*Pan̥ca Mahabhuta*) umesto kao „supstance“ čitana "dinamički" sada izgledala ovako:

1. Akaša — spirala bez otpora; *samo prostor za kretanje; *informacija bez mase,
2. Vaju (vazduh) — spirala sa smerom; pojavljuje se impuls; kretanje, energija,
3. Agni (vatra) — spirala sa trenjem; sudar ritmova; toplota, zračenje; lokalno zgušnjavanje,
4. Apas (voda) — spirala sa koherentnošću; ritmovi se „lepe“; pojavljuje se talasna memorija; fluidnost, oblik,
5. Prithvi (zemlja) — spirala sa zaključavanjem; ritam se zamrzava; oblik postaje trajan; masa, struktura.

Dakle manifestacija univerzalnih zakona prirode ispoljena kroz "Pet elemenata", osnovnih sastojaka odgovornih za stvaranje i postojanje celog univerzuma nije pet "stvari", već "pet stepeni gubitka slobode spiralnog kretanja".

Zašto se pojavljuje masa?

Nauka daje odgovor uvođenjem Higsovog bozona dok u vedskim učenjima masa nije "nešto dodatno". Masa je "otpor promeni ritma". Naime, kada spiralni tok ne može slobodno da menja fazu - mora stalno da „nosi“ svoju "prošlost" on postaje "težak".

Da bi nam ove vedske misli i metaforične reči postale razumljivije podsetimo se talasne mehanike i svetlosti gde je Energija = $h \cdot \nu$ (h - Plankova konstanta, ν - frekvencija); Brzina $v = \lambda \cdot \nu$ (λ - talasna dužina, ν - frekvencija). Frekvencija talasa je uvek ista – i u vakumu i u materijalu ali se u materijalu menja i brzina i talasna dužina talasa. (Veza sa prethodno rečenim je direktna jer svetlost možemo zamisliti kao

- ritam (frekvenciju) koji je „zadan“ izvorom i
- korak (talasnu dužinu) koji se prilagođava sredini.

U vakumu svetlost propagira "dugim, brzim koracima" a u materijalu kraćim, sporijim koracima. Ali ritam uvek ostaje isti !

Dakle vedska tumačenja su vrlo bliska modernoj ideji po kojoj je masa kao energija vezana u strukturi a u Vedama je "*tamas*" — inercija spirale. U tom duhu "Materiju" možemo tumačiti i kao "zamrznuto vreme" ili vreme koje se prestalo slobodno kretati.

Dakle ako je Spirala Kala slobodna → doživljavamo je kao vreme a ako je vezana → doživljavamo je kao materiju.

Zbog toga kristali imaju geometriju (zamrznuta harmonija); atomi imaju diskretne nivoe a čestice imaju spin (ostaci spiralnog kretanja)

Da bi nam ova veoma apstraktna razmatranja bila prihvatljivija, možemo zamisliti spiralni vrtlog dima koji se diže u vis kao analogiju vremena - kada udari u hladan vazduh → dim se kondenzuje i nastaje prsten koji se stabilizuje.

¹⁴ "Matter itself is motion, and its geometry is curved and spiral in nature." — Walter Russell; <https://www.amazon.com/Universal-One-Walter-Russell/dp/1879605082>

U ovoj misaonoj slici dim koji teče je „vreme“ (Nikolaj A. Kozirev: Tok vremena) a taj (stabilizovani) prsten je analogija „čestice“.

Najkraće rečeno materija nastaje kada spiralno kretanje vremena izgubi slobodu i zaključa se u stabilne vrtloge.

Kako iz spiralnih vrtloga nastaju sile

Sada ulazimo u tačku gde se geometrija spirale pretvara u dinamiku sila. Prvo moramo razdvojiti „šta miruje“ a „šta teče“. Imamo:

vrtlog → stabilizovana spirala (čestica)

polje oko njega → Akaša + Vaju u kretanju

Osnovna ideja je da „Sila“ nije u čestici, već u njenom odnosu sa poljem. Vrtlog je: „lokalno zatvoren“ ali nikada potpuno izolovan. Spiralni tok oko njega „mora da se prilagodi. **To prilagođavanje je početak sile.**

Zapravo ta **asimetrija toka = sila**.

Ako je vrtlog savršeno simetričan → nema sile ali realni vrtlog uvek ima:

- **gradijent**
- **fazni pomak**
- **razliku gustine toka**

Tada polje oko njega brže teče sa jedne strane a sporije sa druge. Rezultat je: „neto potisak“. To je najprimitivniji oblik sile. Fizička analogija: vrtlog u reci vuče lišće iako se sam vrtlog „ne pomera“.

Dakle nisu čestice te koje privlače ili odbijaju već polje reaguje na način na koji je vrtlog formiran. Vedskim jezikom rečeno: *Shakti* = sposobnost polja da reaguje; sila = odgovor Akaše na ograničenje.

Više je nego interesantno proširiti ova razmišljanja na četiri osnovne interakcije, četiri osnovne sile, ali kao četiri režima spiralne interakcije.

1 Gravitacija — zajedničko „tonjenje“ spirala.

Kada vrtlozi usporavaju tok Kala, zgušnjavaju Akašu i polje oko njih postaje „sporije“. Drugi vrtlozi „klize“ ka tom sporijem regionu, nema privlačenja ali se pojavljuje „gradijent vremena“.

Zato je gravitacija uvek privlačna i deluje na sve. Vedski kvalitet je *tamas* (inercija).

2 Elektromagnetizam — fazni nesklad spirala.

Ako vrtlog ima određeni smer uvijanja i orijentaciju on uvodi „fazni potpis“ u polje. Ako su dva vrtloga iste faze → polje se pojačava između njih (privlačenje) a ako su suprotne faze → polje se „izbacuje“ (odbijanje). Sila je posledica interferencije spirala. Vedski kvalitet: *rajas* (aktivnost)

3 Jaka sila — zaključavanje spirala.

Na vrlo malim razmerama spirale se međusobno upletu i polje između njih gubi slobodu. To je jaka koherentnost (sklad), ekstremno kratkog dometa jer sila nije nikakva „razmena“, već „zajedničko kretanje“.

Vedski kvalitet: sabijeni *rajas*

4 Slaba sila — lom simetrije spirale.

Ovde spirala ne može da zadrži oblik; mora da se „raspakuje“. Polje reaguje, menja režim, menja tip vrtloga što se manifestuje kao transformacija. Vedski kvalitet: prelaz *rajas* → *tamas*

Iz ovakvih razmišljanja proizilazi i razlog zašto postoje baš četiri sile -> zato što spiralno kretanje može da izgubi slobodu na četiri fundamentalna načina: 1. globalno (gravitacija); 2. fazno (EM); 3. topološki (jaka) i 4. strukturno (slaba).

Nadalje „Spin“ se može shvatiti kao „potpis sile“. Svaki vrtlog ima smer uvijanja; brzinu i osu a to je ono što moderna fizika zove spin. Spin određuje kako polje reaguje odnosno koje sile su „dozvoljene“. To bi u vedskom smislu bile „*gune*“ vrtloga.

Ukratko ceo mehanizam može se iskazati u jednoj rečenici: Sile nastaju kao reakcija polja na asimetrično spiralno kretanje stabilizovanih vrtloga.

Zaista je više nego interesantno podsetiti se uvida genijalnog Nikole Tesle:¹⁵

- **“Ako želiš da razumeš univerzum, razmišljaj u terminima energije, frekvencije i vibracije“.**
- **Objašnjavajući svoju teoriju o energiji okoline, smatrao je “da ne postoji druga energija u materiji osim one koju ona prima iz okoline”.**

Saglasnost sa prethodno rečenim je frapantna.

¹⁵ Aleksandar Milinkovic - Tesla, Carobnjak I Genije, <https://www.scribd.com/doc/114169501/>

Kala–Prana prelaz sa aspekta savremene fizike

Obzirom da su prethodna razmatranja prilično “slobodoumna” ali od izuzetne važnosti zbog daljeg unapređenja modernih teorija i postojećih tehnologija pokušaćemo još malo pojasniti šta je tačan ekvivalent „ponavljanja koje počinje da se širi“.

Najbliži savremeni naučni pojam je “spontano narušavanje simetrije”. U fizici, pre pojave bilo kakvih „entiteta“, imamo simetrično stanje sistema bez izdvojenog pravca i bez privilegovanog obrasca. To bi mogao biti fizički analog Akaše jer “Simetrija ne reaguje, baš kao Akaša.

„Najmanje treperenje“ moglo bi biti “izbor jednog minimuma”. Kada se pojavi fluktuacija (neravnoteža, oscilacija, variranja, promena) ne nastaje talas, ne nastaje kretanje nego sistem bira jedno od mogućih stanja. To je “Higsovo polje”, fazni prelaz, kondenzacija vakuuma. Ovo je Kala – Večno sada - gde, u fizičkom smislu, postoji redosled ali još nema dinamike.

Sledeći naš korak u formuli prelaza je pojava Prane. U fizici bi to odgovaralo trenutku kada izabrano stanje može da se ponavlja u susednim stepenima slobode. Drugim rečima kada obrazac postaje koherentan faza postaje usaglašena. To je fazna koherencija. Primeri su laserska svetlost, superprovodljivost i Bose–Einsteinov kondenzat.

Prana na sanskritu (Wikipedija) znači dah, udisanje i izdisanje. U prenosnom smislu označava životni dah, duh i u hinduističkoj filozofiji označava kosmičku životnu energiju.

Ipak, u ovim razmatranjima smo videli da je Prana zapravo sposobnost obrasca da se održava i replicira iz čega proizilazi da Prana nije energija u klasičnom smislu - a nije ni čestica - nego je “stabilna koherencija”.

Sa ovog aspekta – usaglašenosti i neusaglašenosti ritmova ukazuje se još jedna varijanta objašnjenja nastanka sile.

Povezivanje koherentnosti ritmova “poremećaja supstrata” sa nastankom sile

Kao prvo - sila NIJE primarna. U vedskom i modernom smislu sila je sekundarni efekat neusaglašenosti ritmova. Drugim rečima - gde je savršena koherencija → nema sile a gde postoji **gradijent koherencije** → pojavljuje se sila.

Prvi začeci ili “nacrt” sile javlja se zbog razlike faza. Ako zamislimo dva koherentna ritma koji su u fazi rezultat je → “mir” a ako su van faze imamo → napetost. Ta napetost je proto-sila.

U fizici znamo da je fazni gradijent polje a promena polja je sila. Dakle polje je “mapa ritma” a sila je „pokušaj usklađivanja“.

Opšti mehanizam nastanka sile je niz dekonherencije ritmova: 1. stabilan ritam (Prana); 2. razlika ritmova; 3. potreba za usklađivanjem; 4. pojavni efekat → sila.

To važi za elektromagnetizam, gravitaciju, jake i slabe sile. Razlika je samo u čemu je faza i na kom nivou strukture.

Sažetak: Kala daje redosled, Prana daje koherenciju a sila nastaje tamo gde ritmovi pokušavaju da se usklade.

Mapiranje osnovnih fundamentalnih sila na određeni tip koherencije

Obzirom na osnovnu ideju da je polje “organizovana koherencija” a sila “odgovor na njen gradijent”, opšti obrazac “dubinske strukture” koji bi važio za sve sile izgledao bi ovako:

1. postoji ritam / oscilacija (Prana)
2. taj ritam ima fazu
3. faza može biti ujednačena ili različita
4. razlika faze u prostoru = polje
5. težnja ka izjednačavanju faze = sila

Za konkretne interakcije menja se samo “šta” osciluje.

Elektromagnetna sila (najčistiji primer): ovde je koherentna ➡ faza elektromagnetnog polja. Električno i magnetno polje nisu odvojeni entiteti, oni su različiti aspekti iste fazne strukture.

Uz usvojenu logiku - naelektrisanje je ➡ lokalna „zaključana“ faza što znači da ovde faza ne može slobodno da se izjednači. Ali ➡ zbog pokušaja polja da izravna fazni gradijent javlja se sila.

Zato se kod istih naelektrisanja javlja → odbijanje (fazna nespojivost) a kod suprotnih → privlačenje (fazno poravnanje).

EM sila = najdirektnija manifestacija Prane na nižem nivou.

Jaka nuklearna sila (koherencija identiteta): ovde su koherentni ➡ fazni odnosi „boje“ (quantum chromodynamics). Ovde „boja“ nije boja, već unutrašnja fazna simetrija kvarkova. „Jaka“ je zato što fazna koherencija mora biti apsolutna - delimična neusaglašenost nije dozvoljena. Zato kvarkovi nikada ne postoje slobodno, sila raste sa rastojanjem.

Jaka sila = „prisilna koherencija“

Slaba nuklearna sila (koherencija kroz promenu identiteta): ovde je koherentna ➡ faza tipa čestice.

Slaba sila: ne pokušava da sačuva identitet već da održi kontinuitet procesa. Zato čestica može da promeni vrstu ali tok (Kala) se ne prekida.

Slaba sila = koherencija kroz transformaciju – što je duboko vedantski princip.

Gravitacija (najdublji i najpogrešnije shvaćen slučaj): ovde je koherentan ➡ ritam vremena, Kala u punom smislu. Ovde je presudno to što gravitacija ne deluje na fazu u prostoru nego na tempo vremena. Masa podrazumeva lokalno „usporenje“ ritma. Sila gravitacije je ➡ težnja da se različiti ritmovi vremena usklade. Zbog toga sve mase „padaju“ isto jer gravitacija nije sila u klasičnom smislu nego je geometrijska posledica neusaglašenog vremena.

Gravitacija = koherencija Kale

Konačno možemo reći da sile ne deluju svuda isto jer različite koherencije deluju na različitim nivoima.

Sila	Šta se usklađuje
EM	Faza polja
Jaka	Identitet („boja“)
Slaba	Kontinuitet procesa
Gravitacija	Ritam vremena

Dakle - sve sile su iste prirode, ali različite „dubine“. I evo nam odgovora zašto se sve sile (celokupna stvarnost) „kvantizuju(e)“ - zato što **koherencija može postojati samo u stabilnim režimima**. Ovo važi za fotone, gluone, W/Z bozone – ali kako to pokazuje Model Kvantizovanih Gustina Energije¹⁶ - i za kompletan duhovni aspekt Apsolutne Stvarnosti.

Rezime: Mi sile vidimo kao uzrok kretanja — ali one su pokušaj univerzuma da harmonizuje svoje ritmove.

Ovo je posebno važno jer sada vidimo: kako se Akaša „ne meša“, kako Kala uvodi red, kako Prana uvodi koherenciju i kako sile nisu ništa drugo do posledice tog procesa. ☺

Gde bi bila „peta sila“

U prethodnom odeljku mapirali smo osnovne fundamentalne sile prema tačno određenom tipu koherencije i definisali „šta“ se kod koje interakcije usklađuje jer su iste prirode ali različite „dubine“.

Obzirom da nauka svojom novom kosmološkom teorijom¹⁷ "Quintessence" uvodi pojam pete fundamentalne sile vezane za tamnu energiju i tamnu materiju pokušaćemo pronaći verziju - šta bi i kako oscilovalo, tj. tip koherencije za tu hipotetičnu "petu silu" koja - po svemu sudeći - ima veze sa etrom.

„Kvintesencija“ nije potvrđena peta sila, to je samo teorijski okvir, hipotetični fenomen, kojim nauka pokušava uskladiti postojeće teorije sa eksperimentalnom stvarnošću. Dakle mi ne dokazujemo niti osporavamo njeno postojanje nego razmatramo mogućnost njenog postojanja na strukturnom nivou u smislu - ako postoji nova interakcija, šta bi se uopšte moglo usklađivati?

Imajući u vidu već izloženu mapu – prvo pitanje je gde bi se „peta sila“ uopšte mogla smestiti u toj mapi. Ako postoji još jedna „dublja“ interakcija, ona ne može biti nova faza u prostoru ni nova čestica niti nova vrsta naelektrisanja jer bi to već bilo obuhvaćeno postojećim teorijama. Dakle, mora biti ispod metrike vremena kakvu smo ustanovili do sada.

¹⁶ <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/>

¹⁷ "Quintessence" – najnovija kosmološka teorija. Ime dolazi od quinta essentia (peti element – eter). U fizici, kvintesencija je hipotetički oblik tamne energije, tačnije skalarno polje, postulirano kao objašnjenje zapažanja ubrzane brzine širenja univerzuma, postojanje čestice X17 (protoblični x-bozon) itd ...

Pošto smo u prethodnom odeljku rekli da gravitacija usklađuje “brzinu vremena”, onda bi “peta sila” mogla usklađivati “orijentaciju toka vremena” jer gravitacija kaže “koliko brzo vreme teče ali ne kaže u kom „smislu“ taj tok teče.

U standardnoj fizici smer vremena je dat (entropija) ali nije dinamička veličina. Uvođenjem kvintesencije dobija se dinamičko kosmičko “polje pozadine” koje se menja sa vremenom. To je nešto što nije ni energija ni metrika, nego globalna koherencija smera postajanja.

Odavde sledi predlog tipa koherencije za „petu silu“. Ako se držimo iste logike kao ranije, najkonzistentnija formulacija bi bila “Kvintesencijalna interakcija” = koherencija kosmičkog stanja postajanja. Drugim rečima ono što osciluje nije polje u prostoru, već “kosmička “preferencija evolucije”.

Ova prilično apstraktna formulacija postaje nam bliža ako je prevedemo jezikom fizike i opišemo kao sporo promenljivo skalarno polje sa negativnim pritiskom koje nije lokalno detektabilno. Ni ovo nije baš blisko našem iskustvu pa ćemo dodati i sanskritske termine.

U liniji “Akaša–Kala–Prana”, gde je Akaša → mogućnost svega, Kala → redosled, Prana → koherencija, Gravitacija → ritam Kale - Kvintesencija bi bila “koherencija same Akaše u manifestaciji”. Ne kretanje, ne vibracija, nego “nagib mogućnosti” ili “preferencijalni pravac realizacije. To je izuzetno blisko klasičnom pojmu etra, ali ne kao supstance, već kao strukture niza mogućnosti.

Kako bi „oscilovala“ kvintesencija?

Ne sinusoidalno. Ne lokalno. Najbolji opis bi bio: ultra-spora, globalna relaksacija stanja univerzuma. Oscilacija bi bila promena „kosmičkog raspoloženja”. U formalnom smislu to bi bila oscilacija potencijala, ne polja, oscilacija uslova a ne stanja. Dakle ne bi bila vidljiva lokalno jer deluje na skali kosmološkog horizonta, nema gradijente koje bi čestice „osetile“ tako da ne proizvodi sile u klasičnom smislu. Zbog toga ne savija putanje, ne menja frekvencije ali menja “istoriju širenja”. Isto kao što Akaša „postoji svuda“, ali ništa ne “gura” niti “vuče”.

Konačna mapa (sada kompletna)

Interakcija	Koherencija
EM	faza polja
Jaka	identitet
Slaba	kontinuitet procesa
Gravitacija	ritam vremena
Kvintesencija	koherencija postajanja (uslov manifestacije)

Dakle, ako je gravitacija gradijent vremena onda bi kvintesencija bila gradijent mogućnosti. Ovo bi bilo najpribližnije što se danas može reći, a da se ne krši poznata fizika i ne sklizne u spekulaciju bez strukture.

Šta više - U odeljku "Trodimenzionalno vreme" Prema doktrini Gurđijeva/Uspenskog pored našeg klasičnog vremena - kretanja od trenutka "pre" ka "posle", postoji i druga dimenzija vremena - kretanje od jedne ka drugoj raspoloživoj mogućnosti (nemogućnosti) sadržanoj u datom trenutku. Ovakvo shvatanje strukture vremena - nudi mogućnost da pored koherencije ritma Kale u njenoj 1. dimenziji (gravitacija) postoji i mogućnost koherencije u domenu njene 2. dimenzije “Večnog sada” što bi bila neka vrsta “suptilnije verzije” gravitacije.

Ovde naša razmatranja postaju zaista interesantna, ohrabrujuća i obećavajuća jer je mera saglasnosti drevnih i savremenih znanja očita. Stoga nastavljamo u istom smeru ali uz saglasnost važećih teorija.

Povratak etra u nauku

Klasični etar je “izbačen” iz nauke jer je imao tri pretpostavke: 1. bio je “supstanca”; 2. imao je stanje mirovanja i 3. bio je medij kroz koji se nešto kreće. To je nužno vodilo do privilegovanog referentnog sistema, anizotropije brzine svetlosti i eksperimentalnih kontradikcija. Takav etar - sa aspekta nauke - je pogrešan zato što je “previše materijalan”.

Ono što se ipak pokazalo neizbežnim i zbog čega je savremena fizika morala da prihvati sledeće činjenice je da: vakuum nije prazan, zakoni fizike zavise od strukture vakuuma jer **vakuum ima: energiju, fluktuacije, fazna stanja i topologiju**. Drugim rečima “nešto” ipak postoji pre čestica, pre sila, čak pre prostora u klasičnom smislu. Ali to nešto ne sme imati kretanje (kroz klasični prostor), ne sme imati brzinu i ne sme imati (ponderabilnu) supstancu.

Ovo je tačka povratka “novo-drevnog” etra. Taj “novi” etar je “struktura mogućnosti” a ne medij.

Ono što se u savremenoj teoriji vraća pod drugim imenima je: kvantni vakuum, Higgsovo polje, inflaciono polje, kvintesencija, nulto polje i kosmičko pozadinsko stanje. Zajednička osobina svih ovih fenomena je da oni ne prenose kretanje — oni (samo) određuju šta je uopšte moguće. To je presudna razlika i saglasnost strukturi Akaše koja u Vedama nikada nije supstanca ni energija niti polje u prostoru. Ona je “uslov pojavljivanja prostora, vremena i polja. Modernim jezikom rečeno to je “konfiguracioni prostor zakona” ili “topologija mogućnosti”. Zato se i (novi) etar ne može detektovati direktno nego samo posredno.

Dakle suštinska promena paradigme vezano za etar je što “stari etar” predstavlja nešto „kroz šta se nešto kreće“ a “novi etar” „zašto je kretanje uopšte moguće“ – i čije začetke “naučnog prihvatanja već vidimo razmatranjem fenomena poput „background-independent structures“, „vacuum state“, „cosmological field“, „pre-geometric order“. Dakle i nauka govori o pre-geometriji – što je tačno ono dokle smo i mi stigli.

Više je nego interesantno da je ovo kompatibilno sa relativnošću jer (novi) etar nema brzinu, nema stanje mirovanja i nema lokalni referentni sistem. On je “Lorentz-invarijantna struktura mogućnosti” i zato brzina svetlosti ostaje ista, lokalni eksperimenti ništa ne „vide ali kosmologija „oseti“ posledice.

Zaključak: Etar bi se mogao vratiti u nauku ne kao nešto što postoji u prostoru već kao ono zahvaljujući čemu prostor uopšte može postojati.

To je kraj starog spora i početak novog razumevanja.

Etar – najgrublji oblik Akaše – u mapi interakcija

U prethodnim razmatranjima hipotetične pete sile i njene moguće veze sa etrom, izneti su vedski stavovi da Akaša nije „medij koji reaguje“, već polje mogućnosti. Prema teozofskim učenjima Helene Blavacke etar je najgrublji oblik akaše odnosno akaša je praelement ili preteča etra¹⁸ pa ćemo sa tog aspekta razmotriti moguću vezu pete sile i takvog etra - kao grublje forme akaše - i smestiti ga u “mapu interakcija” i - koristeći već uspostavljeni “strukturni jezik koherencije” - istražiti šta bi se ovde moglo usklađivati.

Dakle ne dodajemo novu silu proizvoljno nego tražimo gde bi se ona “morala” pojaviti ako je Akaša polje mogućnosti, a etar njena grublja manifestacija.

Teza H.P. Blavacke da je etar najgrublja kondenzacija Akaše ne kosi se sa prethodno rečenim nego samo precizira strukturne odnose:

Akaša → ne osciluje, ne reaguje, ne nosi talase dok je

Etar → prvi nivo na kome mogućnost postaje dinamička.

Dakle: ako „peta sila“ postoji, ona NE deluje u Akaši, već u etru kao njenoj dinamičkoj projekciji. To je presudna različitost zbog koje se sada nameće pitanje šta još postoji ali - “ispod vremena” i “iznad čistog identiteta” ?

U okviru dosadašnjih razmatranja videli smo da je etar grublja Akaša ali finiji od prostora-vremena i još uvek “pre-energetski”. Sa druge strane etar NIJE čestica¹⁹, nije ni polje sile u klasičnom smislu niti nosač energije. Najprostije rečeno etar je “struktura dozvoljenih korelacija”. U skladu sa tim “peta sila” ne bi usklađivala ni energiju, ni fazu, ni vreme nego nešto “pre” toga.

Najpreciznija formulacija: Peta sila bi usklađivala “mogućnost međusobnog odnosa” pa u razmatranjima mogućeg tipa koherencije za etarsku (petu) silu, tj. “šta osciluje / šta se usklađuje?” možemo reći:

Ne osciluje: energija, polje, čestica

Osciluje: “dozvoljenost povezivanja”

Ovo je veoma daleko od mogućnosti shvatanja našeg racija zasnovanog na svakodnevnom iskustvu pa bi možda bolji neutralan i nemitološki naziv bio: “topološka koherencija mogućnosti”. Drugim rečima - koji oblici interakcije su uopšte dozvoljeni, koji su „laki“, a koji „teški“, koji se spontano pojavljuju. To je dublje od gravitacije. Gravitacija usklađuje “kada” se nešto dešava a etarska sila bi usklađivala “da li se nešto može desiti” (druga dimenzija Vremena po Gurđijevu/Uspenskom).

U modernoj terminologiji, fizičkim jezikom rečeno (bez ezoterije) to bi se manifestovalo kao zavisnost strukture prostora od „stanja praznine“, što znači da “**peta sila**” nije nova sila u smislu „**još jedan bozon**“ već “**metasila**” — uslov svih sila. Zato je nevidljiva u laboratoriji ali vidljiva u kosmologiji (tamna energija, kvintesencija) i zato se ova “metasila” prirodno vezuje za tamnu energiju jer ona ne pravi strukture; ne razmenjuje energiju i ne lokalizuje se – ali - menja “kako” se strukture uopšte mogu formirati na velikoj skali (makrosvemir). To je tipičan “potpis” etarskog nivoa.

¹⁸ Nauka i duhovnost – odnos svetlosti, etra i akaše, http://users.beotel.net/~gmarjanovic/Synthesis_sr.pdf

¹⁹ U smislu fenomena nivoa kvantizovanosti $k > 8$, dakle „iznad“ fotona (MKGE, <http://users.beotel.net/~gmarjanovic/srindex.html>).

Zaključak: Ako je Akaša polje mogućnosti, a etar njena grublja forma -> prva kondenzacija - onda „peta sila“ nije sila kretanja nego sila dopuštenosti — koherencija samog potencijala odnosa. **To je najdublja tačka naših razmatranja na kojoj teozofija ne protivreči fizici a fizika još nema jezik.**

Prema Modelu KGE, u naučnoj terminologiji etar je “superfluidni kvantni vakum”²⁰, čiji je elementarni kvant “Stabilni objekat K=9 -> “Teslion” čija je “pozicija (na liniji evolucije duha u materiju) “ispod” Fotona (K=8) ali “iznad” *Mulaprakrithi* (K=9) - elementarnog kvanta Akaše. Dakle sve se slaže – i kvantitativno i kvalitativno i logički.

Implikacije na temu (novog) etra

Nikola Tesla, dokazani intuitivni genije, naučni Prometej Novog doba, iza sebe je ostavio 308 patenata²¹ registrovanih u 27 zemalja sveta. Više je nego interesantno da su gotovo svi patenti registrovani od njegovog dolaska u Ameriku 1884. godine do njegovog boravka u Kolorado Springsu 1899/1900.g – dakle za samo 16 godina njegovog života i rada, a samo 12 patenata je registrovano posle povratka u Njujork pa do njegove smrti – dakle za punih 43 godine rada kao već dokazanog pronalazača, istraživača i naučnika.

Jedan od mogućih odgovora na ovu nelogičnost je činjenica da je njegov rad nakon eksperimenata provedenih u Kolorado Springsu uglavnom bio baziran na etarskim tehnologijama. Kao što je opšte poznato, etar je, na osnovu Michelson-Morley eksperimenta, izbačen iz nauke – čime je i Tesla, nažalost, okarakterisan kao pseudo-naučnik, sanjar ili čak ekscentrik, a njegove etarske tehnologije tumačene kao neostvarive.

Ipak, sintezom drevnih znanja, teozofskih učenja i uvida savremene fizike – razmatranja izložena u ovom radu ukazuju na realnu mogućnost postojanja etra kao elementarnog supstrata Teslinih skalarnih fenomena i tehnologija (npr. Teleforce & Telegeodynamics Proposals²² ili Scalar Interferometry²³, Utilization of Radiant energy²⁴). Činjenica da su Tesline ideje o etru saglasne i drevnim znanjima ali u određenoj meri i najnovijim saznanjima moderne nauke o kvantnim fluidima²⁵, ukazuju nam da su to dostignuća ljudskog duha manifestovana na raznim kontinentima, u raznim epohama, ali su rezultat istraživanja duboke univerzalne Istine do koje su neki, poput Van Goga, došli kroz intuiciju i umetnost²⁶ a neki poput Tesle - kroz svoj istraživački rad. Njihovi doprinosi pokazuju da umetnost i nauka nisu odvojeni svetovi, već samo različiti izrazi iste univerzalne potrage za razumevanjem sveta.

U odeljku “Jezgro sinteze – razvoj spiralne slike vremena” - utvrdili smo da je Kala je zapravo “Večno sada” – što je krucijalna postavka dr Velimira Abramovića koja se najbolje može ilustrovati njegovim rečima²⁷:

“U pitanju je moje shvatanje duhovne prirode Tesline matematike, jer kao što je poznato, on nam nije ostavio teoriju njegove moćne eksperimentalne tehnike. Hipoteza vremena kao večne sadašnjosti je moje otkriće osnove tesline tehnologije. Vreme je ključ i Tesline matematike i fizike.”

Dakle Nikola Tesla je istinski Prometej Novog doba gde će čovek imati mogućnost evolucije i razvoja ka višim aspektima sopstvenog bića - svojim vitalnim, mentalnim i intelektualnim komponentama - do potpune samospoznaje i ujedinjenja sa večnim univerzalnim “Ja” – Atman-om. U tom Novom dobu čovek će pored naglog, eksponencijalnog, tehnološkog napretka spoznati i tajne svoje duše, njenu strukturu i mogućnosti kontakta sa višim kosmičkim razumom.

Najnovija otkrića na platou Gize istraživačkog tima F. Biondi, C. Malanga i A. Mei primenom dopler tomografije i radara sa sintetičkim otvorom mogu biti osnova za razne spekulacije ali i vrlo ozbiljna promišljanja²⁸ o znanjima drevnih civilizacija, o dubini njihovih uvida u strukturu Apsolutne stvarnosti i mogućnostima njihovih – drevnih ali izuzetno naprednih tehnologija - koje više nisu samo fikcija nego realno ostvarivi projekti. Šta više - sinteza drevnih i najnovijih civilizacijskih uvida, uključujući ovaj rad, spoznaja do kojih se došlo izučavanjima ne samo kvantnih fenomena nego i piramidalnih i sakralnih građevina, poput ideja

²⁰ “Akaša – praelement etra – “superfluidnog kvantnog vakuma”, http://users.beotel.net/~gmarjanovic/SpecFluid_sr.pdf

²¹ Patenti Nikole Tesle - činjenice i zablude, dr Snežana Šarboh, https://youtu.be/-T7-r0ldhJ4?si=-lx0zHj_tLhfqnX1

²² Nikola Tesla's Teleforce & Telegeodynamics Proposals by Leland Anderson, <https://teslaresearch.jimdofree.com/books-1/nikola-tesla-s-teleforce-telegeodynamics-proposals-by-leland-anderson/>

²³ The Bohm-Aharonov Effect, Scalar Interferometry and Soviet Weaponization, <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP96-00788R001900680014-4.pdf>

²⁴ US685957A - Apparatus for the utilization of radiant energy; US685958A - Method of utilizing radiant energy.

²⁵ “Ljudska i veštačka inteligencija, Tesline tehnologije i kvantni računari”, http://users.beotel.net/~gmarjanovic/KonfCiriH2025_srp.pdf

²⁶ U Van Gogovoj slici „Zvezdana noć“ moderna nauka je prepoznala kretanje kvantnih fluida.

²⁷ <http://kpv.rs/?p=3899>

²⁸ Nikola Tesla sledbenik drevnih znanja i vizionar budućnosti, http://users.beotel.net/~gmarjanovic/Giza_Tesla.pdf

dr Semira Osmanagića²⁹ o piramidama kao objektima koji *“omogućavaju koncept postojanja kosmičkog interneta i gotovo trenutnu intergalaktičku komunikaciju u Univerzumu”*.

Rezultati eksperimenta³⁰ koje smo nedavno izveli u saradnji sa Fondacijom “Arheološki park: Bosanska piramida Sunca” nedvosmisleno ukazuju na postojanje veze materijalnog i duhovnog aspekta čoveka. Analiza EEG snimaka i podataka o promeni težine ispitanika tokom meditacije, uz praćenje bio-polja PiP tehnologijom Dr H. Oldfielda³¹ - sugerišu merljivu vezu između svesti i fizičkog tela što ujedno osnažuje i metode tradicionalne/komplementarne/alternativne medicine.

U istom smislu nastavljamo i istraživanja u našoj “Laboratoriji za psihofizička merenja” najnovija istraživanja i razvoje metoda za ciljanu interakciju ljudske svesti u Kozirjevim ogledalima sa nevidljivim informacionim svetom, pomažući nam da se približimo dekodiranju potencijala ljudske svesti i paranormalnih pojava. Istraživanja radimo u saradnji sa kompanijom Sfera³², koja nudi najsavremenije tehnologije za prirodno obnavljanje vitalnih resursa, podmlađivanje i razvoj svesti na fundamentalno naprednijem novou od klasičnih metoda.

U najkraćem - “ogledala Kozyreva”, metalni (Al) cilindri kružnog ili spiralnog oblika koje čine zatvoreni prostor (faradejev kavez) u kojem nema (klasičnih) elektromagnetnih polja (EM smoga) i na taj način favoriziju i stimulišu suptilno-energetski tokovi skalarno-etarskog tipa (torziona polja npr.) što – slično piramidama - omogućuje harmonizaciju ambijentalnog polja ogledala i našeg biopolja čime se – dostizanjem dubljih meditativnih stanja omogućuje introspekcija vlastitog bića, kontakt sa našim pravim Ja (*Ďiva*) te korekcija stavova i predrasuda našeg lažnog Ja (ega), lakši pristup “solarnim i galaktičkim informacijama” korištenjem suptilnijih ali i naprednijih “vozila duše” za komunikaciju sa Apsolutnom stvarnošću poput emocija (2. Loka/Nebo – Astralni svet) ili Intuicije (3. Loka/Nebo – Mentalno kauzalni svet). Bićima najvišeg nivoa svesnosti (stepena harmonizacije) ogledalo nudi mogućnost lakšeg pristupa Morfogenetskom polju, Polju Akaše, toj “Kosmičkoj biblioteci” koja ima zapise o svemu što se ikada dogodilo ili će se dogoditi.

Sve su ovo argumenti ili barem afirmativna obrazloženja zaključka da nam sinteza svih oipšte-civilizacijskih znanja – od vedskih do onih savremene fizike može biti velika pomoć u razumevanju Prirodnih mehanizama, Matrice Tvorca – Vrhunskog Kreatora i daljeg napretka čovečanstva.

U Beogradu, 05.01.2026

Goran Marjanović, dipl.ing

²⁹ OTKRIĆE TESLINIH TORZIONIH POLJA NA BOSANSKIM PIRAMIDAMA, <https://piramidasunca.ba/bs/otkrice-teslinih-torzionih-polja-na-bosanskim-piramidama-1/>

³⁰ Can the Mind Lighten the Body?, <https://oaskpublishers.com/assets/article-pdf/can-the-mind-lighten-the-body-experimental-evidence-of-weight-changes-brainwave-transformation-and-energy-shifting-during-deep-meditation.pdf>

³¹ Oldfield Systems Ltd, <http://www.electrocrystal.com/>

³² ООО ЦИОТ "СФЕРА", Научно-исследовательская Лаборатория интегральных биоинформационных технологий, <http://heavenly-lotus.com/>